

פרק ז'

סוגיות ברווחה

- פגיעת משבר הקורונה ברווחתם של משקי הבית בישראל הייתה רב-ממדית וחריגה בהיקפה ובעוצמתה. לצד פגיעה בתעסוקה ובהכנסות נפגעו גם הבריאות, החינוך, שעות הפנאי וחופש התנועה.
- היקף הפגיעה ועוצמתה לא היו אחידים. התעסוקה במשקי בית מהחמישוניים האמצעיים נפגעה יותר מאשר התעסוקה בחמישוניים האחרים, אולם משקי בית מהחמישון התחתון נפגעו יותר בתחומי חיים נוספים, ובעיקר בחינוך ובבריאות.
- מערכת החינוך בישראל נסגרה למשך מספר חודשים בשל מגיפת הקורונה. הדבר פגע משמעותית ברווחת התלמידים בטווח הקצר ועלול לגרום לפגיעה ארוכת טווח בהשכלה הממוצעת. ואף עלול להוביל לפגיעה בהכנסת התלמידים והגיעים לשוק העבודה. הפגיעה של הפסקת הלימודים הפרונטליים ממוקדת בשכבות החלשות – בתלמידים שאינם מצוידים די צורכם באמצעים הדרושים לשם למידה מרחוק, ולכך עלולה להיות השפעה המגדילה את אי השיוויון.
- בראייה לעתיד, וכדי למזער את הפגיעה של משברים מכל סוג ראוי לנסות ולשמר את שגרת הלימודים ככל שניתן - תוך איזון בינה למגבלות המשבר. יש לפעול לשיפור מערך הלמידה מרחוק ולהגדיל את ההשקעה בצמצום פערים.
- שיעור הנעדרות זמנית בתקופת הסגרים היה גבוה יותר מזה של הנעדרים זמנית, בעיקר בתקופת הסגר הראשון. המתאם בין שיעור הנשים במשלח היד ובענף לבין עוצמת הפגיעה בתעסוקה נמוך מאוד: שיעור הנשים המועסקות גבוה גם בענפי השירותים, שהתעסוקה בהם נפגעה מאוד וגם בענפים ומשלחי יד חיוניים, כגון בריאות וחינוך שבהם התעסוקה נפגעה פחות, אם בכלל. יחד עם זאת, יתכן שנשים נפגעו יותר מגברים בממדים אחרים, כגון הגדלת הנטל הטיפולי והתגברות האלימות במשפחה, שאין בידינו נתונים לכמתם בשלב זה.
- בשל מאפייני המשבר רווחתם של קשישים הייתה פגיעה במיוחד. הכנסתם נפגעה פחות, מפני מעורבותם הנמוכה יחסית בשוק העבודה; אולם הם היו חשופים יותר מבחינה בריאותית – פיזית ונפשית.
- משקי בית ערביים רבים סבלו מהכנסות נמוכות עוד טרם המשבר ולכן נותרו פגיעים לזעזועים כלכליים. כתוצאה מכך הביא משבר הקורונה למצוקה כלכלית רבה בקרב הערבים, וכרבע מהם דיווחו על צמצום בצריכת המזון. נרשמה גם פגיעה משמעותית בלימודיהם של תלמידים וסטודנטים ערבים בשל נגישות נמוכה לאמצעי למידה מרחוק.
- פתיחת בתי הספר תרמה כפי הנראה לעלייה של כ-4% בסיכוי של התלמידים להיות מאומתים (תיבה ז'-1). במשקי בית שכבר יש בהם מאומת כ-1/3 עד 1/4 מהנפשות הנוספות מאומתות; שיעור המאומתים במשקי הבית הללו גבוה בהרבה מהממוצע באוכלוסייה, שעמד על כ-7% עד סוף ינואר 2021.